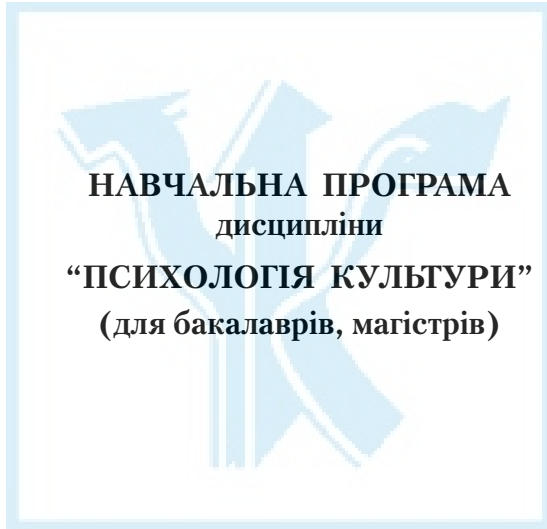

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПСИХОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”
(для бакалаврів, магістрів)

МАУП

Київ 2006

Підготовлено доцентом кафедри психології *Т. В. Кузнєцовою*

Затверджено на засіданні кафедри психології
(протокол № 8 від 10.03.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Кузнєцова Т. В. Навчальна програма дисципліни “Психологія культури”
(для бакалаврів, магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Психологія культури”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт (рефератів), а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Психологія культури” входить до програми підготовки студентів-психологів. Метою дисципліни є підготовка фахівців з розвиненою культурно-психологічною рефлексією, які б вміли аналізувати поведінку людей, що пов’язана з їхньою належністю до різних культурно-історичних епох, етносів і культурних практик. Вивчення дисципліни сприятиме продуктивній роботі психологів як викладачів вищої школи та наукових дослідників у галузі історичної, етнічної і порівняльно-культурної (кроскультурної) психології.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни “ПСИХОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	Змістовий модуль I. Введення до психології культури Історія становлення, предмет, структура і місце психології культури в системі психологічного знання
2	Історія становлення, предмет, принципи, завдання і методи історичної психології. Історична психологія про обоження і духовність
3	Історія становлення, предмет і завдання етнічної психології. Етнос і етногенез. Етнічна психологія про засновників суперетносів
4	Етнічна свідомість, етноцентризм, психічний склад і традиція. Уявлення прадавніх українців про своє походження
5	Змістовий модуль II. Кроскультурна психологія як наука Історія становлення, предмет і завдання кроскультурної психології. Психологічний вимір культур. Культурний синдром
6	Культура, особистість, спілкування. Символи духовної культури України
7	Психологія міграцій і акультурації. Культура і пізнання
8	Культура, освіта, мова, творчість, довголіття
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни

“ПСИХОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ”

Змістовий модуль I. Введення до психології культури

Тема 1. Історія становлення, предмет, структура і місце психології культури в системі психологічного знання

Потреба і здатність жити у культурному середовищі як головна характеристика людини. Дві психології В. Вундта. Найпоширеніші метафори походження людини. Духовні діячі, філософи і психологи про значення культури в розвитку особистості. Предмет психології культури. Місце психології культури в системі психологічних знань. Психологія культури — наука майбутнього. Міждисциплінарні зв'язки і структура психології культури. Головні чинники психічного розвитку людини. Соціально-психологічна структура особистості і соціокультурний простір.

Література [3–5; 9; 27; 30; 32; 36]

Тема 2. Історія становлення, предмет, принципи, завдання і методи історичної психології. Історична психологія про обожнення і духовність

Становлення і предмет історичної психології. Роль і значення історико-психологічних досліджень. Принципи і завдання історичної психології. Людина як головна рушійна і відтворююча сила історії, як проєктивна істота і системоутворююча інтегральна складова історичного процесу. Поняття історіогенезу. Роль усвідомлення людської складової історії в житті українського суспільства. Психологічна і духовна складова практичної діяльності. Підвищення інтересу громадськості до досліджень у галузі історичної психології як ознака суспільного пошуку виходу із системної кризи.

Особливості номотетичних та ідеографічних методів історико-психологічного дослідження. Загальні теоретичні положення історичної психології. Складові методу психолого-історичної реконструкції психіки людей минулих епох. Критерії розвитку у процесі історіогенезу. Історико-психологічна характеристика античності (за Барською). Еволюція обожнення. Культурно-історичні засади європейської цивілізації. Розвиток співвідношення образу і смислу в культурі людства. Античні твори і позиція їхніх митців. Історична

лінія розвитку міфа. Геноструктурна модель міфологем. Відтворення міфологічної моделі у символічному полі. Система образів-сміслів міфу як артефакт культури і ключ до засобів мовлення, спілкування і мислення людей інших історичних епох. Аналіз вторинної інформативності і метаконтекст. Міфи про кроскультурне освоєння світу як складова соціалізації та індивідуалізації особистості.

Література [1; 2; 4; 11; 12; 14; 27; 32]

Тема 3. Історія становлення, предмет і завдання етнічної психології. Етнос і етногенез. Етнічна психологія про засновників суперетносів

Етнічна психологія як міждисциплінарна наука. Історія становлення етнічної психології. Предмет, завдання і стратегії дослідження сучасної етнопсихології. Науковий інструментарій етнічної психології. Комплексний підхід як основа етнопсихологічних досліджень. Етносфера, суперетноси, етноси, субетноси. Основні ознаки етногенезу. В. І. Вернадський про ноосферу як останній із багатьох станів еволюції біосфери у геологічній історії планети і майбутнє людства.

Пасіонарність та етапи розвитку етноса як інструментарій дослідження етногенеза людської психіки від зародження етносу до його розчинення (за Л. Гумільовим). Сполучення різних культурних рівнів, типів господарств, традицій, поява нової інтегруючої духовної ідеї, етнічна творчість як умова виникнення пасіонарного поштовху. Інкубаційний період (від пасіонарного поштовху до нового етносу). Довготривалість життя етногенезів і цивілізаційний рівень суперетносів. Пасіонарний поштовх в Україні XXI ст. “Етнічне поле” сучасної України як поєднання пасіонарного поштовху (померанчова революція) зі створенням нової спільноти.

Соціальна та етнічна історія. Етнічна історія як феномен становлення біосфери і фактор становлення ноосфери. Історія та психологія світоглядів, релігійних, духовних і філософських вчень як чутливий інструмент, що виявляє акценти подальшого розвитку людства. Характеристика ареалів зіткнення етносів, де вчинкові стереотипи неприйнятні для обох сторін, а буденне життя втрачає свою повсякденну цілеспрямованість. Активний пошук життєвих смислів, вибір і прийняття життєво важливих стратегічних рішень і концепцій, які або відкидають, або ж стверджують благість людського життя. Єдність різноманіття і передання у психологічну сферу творчого імпульсу. Формування ідеалу — моделі — стимулу бажаного результа-

ту. Психологічна домінанта на індивідуальному і популяційному рівнях і повернення напряму соціального руху (за умов свідомого вибору вільними громадянами незалежної країни нової стратегії розвитку) як вихід із системної кризи. Етнічне поле як причина об'єднання і подальшої солідарності енергійних особистостей. Зіткнення первинного соціального утворення (соціальна група) із середовищем, організація у певну систему і протиставлення оточенню. Створення системи з розподілом функцій членів групи енергійних особистостей як вступ цієї групи в історичний процес розвитку. Синхроністичний підхід в етнічній історії і діахронне порівняння різних етногенезів.

Зміна системних зв'язків і створення умов для формування нових соціальних утановок людської поведінки як підґрунтя для нового етносу. Етнічна психологія про засновників суперетносів. Соціально-педагогічна технологія Мойсея. Вчення Ісуса про вихід із системної кризи за рахунок творення нових форм спілкування і розвитку між-особистісних стосунків у Святому Дусі. Християнська стратегічна установка культурної поведінки. Навчання плануванню життя не на основі минулого досвіду і страху, а на тому, що важливо у майбутньому, що чекає від людини Бог. Проектування себе в майбутнє за допомогою вибраних взірців.

Література [4–6; 8; 9; 11; 15; 16; 26]

Тема 4. Етнічна свідомість, етноцентризм, психічний склад і традиція. Уявлення прадавніх українців про своє походження

Стародавні етнічні міфи і зміст етнічних образів. Уявлення праукраїнців про своє походження. Духовна топоніміка. Міфи і легенди про Київ. Концепції походження українського етносу. Природо-географічні та культурно-психологічні чинники етногенезу українців. Етнічна і національна самосвідомість як форма самопізнання етносу. Психоповедінкові стереотипи українського етносу. Культурно-мовна матриця української ментальності. Інформаційно-когнітивний рівень наукової рефлексії у галузі етнічної психології.

Етнічність, етнічна ідентичність, внутрішньогруповий фаворитизм і зовнішньогрупова ворожість (етноцетризм). Етнічні авто- і гетеростереотипи. “Картина світу” як когнітивна матриця його розуміння. Культурні і поведінкові відмінності та потенціальний негативізм їх оцінювання. Кроскультурне освоєння світу як умова виходу

із стереотипного бачення іншої культури. Етнічно-психічні явища (суспільні уявлення, думка, свідомість, почуття, потреби, інтереси, мотивації, цінності, цілі, установки, ідеали). Культурні відмінності у засобах пізнання світу. Психічний склад, соціальний і національний характер, традиції, звичаї, спосіб життя.

Література [4; 5; 8; 9; 11; 15; 16; 26]

Змістовий модуль II. Кроскультурна психологія як наука

Тема 5. Історія становлення, предмет і завдання кроскультурної психології. Психологічний вимір культури. Культурний синдром

Становлення порівняльно-культурної (кроскультурної) психології. Предмет і завдання кроскультурної психології. Позитивна ідентичність і культурна толерантність. Культура, культурна практика і культуригенез. Культурна поведінка і свідомість. Ресурси природи, види людської діяльності, їх вплив на громадську свідомість, світогляд і форми соціальної взаємодії. Вплив культурної практики на розвиток мови, мислення, почуттів, цінностей, самоконцепцію, соціальні ролі і сценарії поведінки. Розбіжності синхронності та симетричності перебігу процесів соціалізації та індивідуалізації як мотиваційна основа саморозуміння. Саморозуміння як психологічний механізм самообумовлення і самоактуалізації. Умови розвитку саморозуміння. Особливості виховання дітей у різних культурних практиках.

Психологічний вимір культур. Характеристика культурних синдромів (простота — складність, індивідуалізм — колективізм, відкритість — закритість, уникання невизначеності, дистанція влади, маскулітність — фемінність, сильний — слабкий контекст культури).

Література [3–5; 7; 9; 11; 12; 18; 21; 24]

Тема 6. Культура, особистість, спілкування. Символи духовної культури України

Культура і особистість. Поняття базової, модальної і типової особистості. Культурно-психологічні дослідження національного характеру. Сповиткова гіпотеза Д. Горера. Багатофакторний аналіз національного характеру великоросів (К. Касьянова). Тип перебудовчої

особистості (Б. Братусь). Соціальна та особистісна ідентичності. Створення “обличчя” як символічний фронт, на якому члени всіх культур виборюють свій публічний образ засобами культури.

Вплив культури на спілкування через цінності, норми, соціальні сценарії, ролі тощо. Вплив культури на вербальні і невербальні форми і стилі спілкування (прямий — непрямий, особистісний — ситуаційний, інструментальний — афективний, пишномовний — стислий). Досягнення міжособистісної синхронності як узгодження ритмічних дій між двома особами на вербальному і невербальному рівнях. Чинники міжособистісної неузгодженості. Поняття “комунікативної компетентності”. Символи духовної культури України.

Література [3–5; 7; 9; 10; 13; 16; 18; 19; 22]

Тема 7. Психологія міграцій і акультурації. Культура і пізнання

Поняття етнокультурної міграції. Причини і мотиви міграції та еміграції. Адаптація мігрантів, “культурний шок” та його наслідки. Культурна дистанція. Вплив досвіду культурних контактів на адаптивні можливості людини. Люди, які оволоділи навичками багатьох культур як представники людства у майбутньому. Моделі вивчення адаптації мігрантів, “стрес акультурації” (Дж. Беррі). Міжкультурні контакти. Феномен акультурації та його чотири основні стратегії: асиміляція, сепарація, маргіналізація, інтеграція. Насильницька міграція і асиміляція. Геноцид і сегрегація. Упевненість у своїй власній позитивній груповій і культурній ідентичності як основа поваги до інших груп і культур. Мультикультуралізм (позитивне ставлення до наявності різних етнокультурних груп і добровільної адаптації соціальних інститутів суспільства до потреб різних культурних груп) як нова ідеологія людського суспільства на сучасному етапі його розвитку. Культурне різноманіття як необхідна умова відтворення життя з урахуванням вимог майбутнього. Соціальна мобільність та її наслідки.

Культура як програмне забезпечення свідомості і макрорівневий соціальний конструкт, що впливає на досвід, поведінку, установки, почуття і пізнання світу. Вплив культури на базові психологічні процеси. Міжкультурний досвід людей, які мали можливість жити у різних культурах і освоювати їхні надбання. Існування у різних суспільствах і досвід культурних відмінностей та різних станів сві-

домості. Ставлення людей до часу і розпорядження довготривалістю і ритмом життя, до змісту, тривалості та інтенсивності праці й відпочинку, до інтелекту, саморегуляції і творчості, до сприйняття болі й радості, любові й ненависті. Сім типів інтелекту: логічно-математичний, лінгвістичний, музичний, просторовий, тілесний, кінестетичний, міжособистісний і внутрішньоособовий (Гарднер і Хетч). Різні культури і розвиток різних людських якостей. Види діяльності, професійна адаптація і професійна та особистісна деформації. Десинхронізація процесів професіоналізації та індивідуалізації і внутрішньоособистісні та соціальні кризи. Домінування окремих видів діяльності, їх вплив на громадські думки і почуття, світопереживання і світосприйняття. Соціалізація як пізнання і освоєння культурних норм. Поняття “інкультурації”. Поєднання пізнавальними процесами і емоційно-чуттєвим досвідом різних контекстів і утворення культурних уявлень. Культура і відтворення нових поколінь через створення умов для спілкування матері і дитини.

Література [4; 7; 9; 10; 18; 19; 22; 28]

Тема 8. Культура, освіта, мова, творчість і довголіття

Освіта як агент соціалізації та інкультурації, надихач освоєння і відтворення культури. Вплив вірувань та уявлень суспільства на освітні системи, родинне виховання, ставлення батьків і учнів до навчання. Способи пізнання та світовідчуття, світосприйняття, світопереживання і світогляд людей. Заохочення різними суспільствами до різних вмінь і норм поведінки. Ставлення до творчості як інструменту еволюції. Вплив мовленнєвих нашарувань культури (колискова, казка, міф, свято, мистецтво, наука, філософія, релігія, освіта, фізична культура і спорт) на розвиток когнітивних, емоційних, мотиваційно-вольових процесів, етичне, естетичне, інтелектуальне, екологічне і трудове виховання молодого покоління.

Ставлення людей до довголіття. Здоров'я як відсутність негативного психічного стану і присутність позитивного початку (першопричини здоров'я), як гармонія людини зі світом, природою, культурою, іншою людиною, самою собою і Богом. Правильний спосіб життя — запорука уникнення хвороб, досягнення позитивного стану і вивільнення життєвого потенціалу. Психосоціальні чинники хвороб. Вплив культури через емоції на вегетативну та імунну системи.

Література [3–5; 7; 9–11; 18; 28; 29; 35]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Потреба і здатність жити у культурному середовищі як головна характеристика людини.
2. Предмет психології культури.
3. Завдання і структура психології культури.
4. Місце психології культури у системі психологічного знання.
5. Основні чинники психічного розвитку людини.
6. Метафори походження людини.
7. Становлення і предмет історичної психології.
8. Роль історико-психологічних досліджень у розвитку суспільства.
9. Принципи і завдання історичної психології.
10. Поняття історіогенезу.
11. Методи досліджень історичної психології.
12. Психологічна і духовна складові практичної діяльності.
13. Складові методу психолого-історичної реконструкції психіки людей минулих епох.
14. Загальні теоретичні положення і поняття історичної психології.
15. Критерії розвитку у процесі історіогенезу.
16. Історико-психологічна характеристика античної доби.
17. Номотетичні та ідеографічні методи історичної психології.
18. Еволюція обожнення.
19. Культурно-історичні засади європейської цивілізації.
20. Розвиток системи образу — смислу як артефакта культури. Позиція античних митців.
21. Історична лінія розвитку міфу.
22. Вторинна інформативність і метаконтекст.
23. Міфи про кроскультурне освоєння світу.
24. Історія становлення етнічної психології.
25. Предмет, завдання і стратегії дослідження етнічної психології.
26. Науковий інструментарій етнічної психології.
27. Комплексний підхід як основна стратегія сучасних етнопсихологічних досліджень.
28. Етносфера, суперетноси, етноси, субетноси.
29. Етногенез та його ознаки.
30. Етнічне поле, пасіонарний поштовх, інкубаційний період, етапи і довготривалість розвитку етносу (за Л. Гумільовим).
31. Умови виникнення пасіонарного поштовху.

32. Синхроністичний підхід і діахронне порівняння етногенезів.
33. Етнічна історія як фактор розвитку біо- і антропосфери.
34. Поняття про ноосферу.
35. Етнічна психологія про засновників суперетносів.
36. Соціально-педагогічна технологія пророка Мойсея.
37. Вчення Ісуса про можливості виходу соціального організму із системної кризи.
38. Християнська стратегічна установка ставлення до людини і спілкування у Святому Дусі.
39. Етнічність, етнічна ідентичність, внутрішньогруповий фаворитизм і зовнішньогрупова ворожість (етноцентризм).
40. Уявлення прадавніх українців про своє походження.
41. Етнічна і національна самосвідомість як форми самопізнання етносу.
42. Психічний склад, соціальний і національний характер.
43. Традиція, звичаї, образ життя.
44. Природо-географічні та культурно-психологічні чинники етногенезу в Україні.
45. Концепції походження українського етносу.
46. Психоповедінкові стереотипи українського етносу.
47. Культурно-мовленнєва матриця української ментальності.
48. “Картина світу” як когнітивна матриця його розуміння.
49. Соціально-психологічна характеристика пасіонарного поштовху в Україні (“померанчова революція”).
50. Характеристика ареалів зіткнення етносів.
51. Формування психологічної домінанти на індивідуальному і популяційному рівні як початок виходу із системної кризи.
52. Авто- і гетеростереотипи.
53. Кроскультурне освоєння світу як умова виходу із стереотипного бачення іншої культури.
54. Етнічні психічні явища.
55. Культурно-психологічні відмінності у способах пізнання світу.
56. Історія становлення і предмет кроскультурної психології.
57. Завдання кроскультурної психології.
58. Позитивна ідентичність і культурна толерантність.
59. Культура, культурна практика і культурогенез.
60. Культурна свідомість і поведінка.
61. Ресурси природи, види людської діяльності та їх вплив на громадську свідомість, світогляд і форми соціальної взаємодії.

62. Культурна практика і розвиток мови, мислення і самоконцепції.
63. Мотиваційна основа саморозуміння.
64. Особливості виховання дітей у різних культурних практиках.
65. Психологічний вимір культур.
66. Культурний синдром.
67. Поняття базової, модальної та типової особистостей.
68. Культурно-психологічні дослідження національного характеру.
69. Сповиткова гіпотеза Д. Горера.
70. Багатофакторний аналіз національного характеру великоросів К. Касьянової.
71. Тип перебудовчої особистості Б. Братуся.
72. Соціальна і особистісна ідентичності.
73. Створення “обличчя” як символічний фронт, на якому засобами різноманітних культур виборюється публічний образ людини.
74. Вплив культури на вербальні і невербальні форми і стилі спілкування.
75. Міжособистісна синхронізація як узгодження ритмічних дій між двома особами на вербальному і невербальному рівнях.
76. Чинники міжособистісної неузгодженості.
77. Поняття “комунікативна компетентність”.
78. Символи духовної культури України.
79. Поняття етнокультурної міграції.
80. Причини і мотиви міграції та еміграції.
81. “Культурний шок” та його наслідки.
82. Поняття “культурна дистанція”.
83. Моделі вивчення адаптації мігрантів. “Стрес акультурації” Дж. Беррі.
84. Феномен акультурації та його чотири основні стратегії: асиміляція, сепарація, маргіналізація, інтеграція.
85. Геноцид, примусова міграція і асиміляція, сегрегація.
86. Мультикультуралізм як нова ідеологія людського суспільства.
87. Культурне різноманіття — необхідна умова відтворення життя з урахуванням вимог майбутнього.
88. Соціальна мобільність та її наслідки.
89. Вплив культури на базові психологічні процеси.
90. Ставлення людей до часу, розпорядження довготривалістю і ритмом життя, до змісту, тривалості та інтенсивності праці й відпочинку, до інтелекту, творчості й саморегуляції, до сприйняття радості й болю, любові й ненависті.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (РЕФЕРАТІВ)

1. Предмет, завдання, структура і місце психології культури у системі наукових знань.
2. Історія становлення, предмет і роль історичної психології.
3. Принципи, завдання, загальні теоретичні положення та основні поняття історичної психології.
4. Методи досліджень історичної психології і критерії розвитку у процесі історіогенезу.
5. Еволюція обоження і культурні засади європейської цивілізації.
6. Розвиток системи образу — смисла як артефакта культури.
7. Історична лінія розвитку міфу, вторинна інформативність і мета-контекст прадавніх творів.
8. Історія становлення, предмет, завдання і роль етнічної психології в сучасному світі.
9. Науковий інструментарій етнічної психології, методи, основні поняття та категорії.
10. Уявлення прадавніх українців про своє походження.
11. Етнічна психологія про засновників суперетносів.
12. Концепції походження українського етносу.
13. Етнічні психічні явища.
14. Культурно-психологічні відмінності у способах пізнання світу.
15. Історія становлення, предмет і завдання кроскультурної психології.
16. Методи, основний науковий інструментарій і роль кроскультурної психології в сучасному світі.
17. Психологічний вимір культур, культурний синдром.
18. Культурно-психологічні дослідження національного характеру.
19. Базова, модальна і типова особистості.
20. Створення “обличчя” як символічний фронт.
21. Символи духовної культури України.
22. Міграція, еміграція, “культурний шок”, культурна дистанція та основні стратегії акультурації.
23. Культурне різноманіття як необхідна умова відтворення життя з урахуванням вимог майбутнього.
24. Освіта як агент соціалізації та інкультурації.
25. Культурні практики та різноманітні види інтелекту.
26. Соціалізація та індивідуалізація.
27. Психологічний механізм утворення культурних уявлень.

28. Освіта як агент соціалізації та інкультурації.
29. Вплив вірувань і суспільних уявлень на освіту.
30. Способи пізнання та світовідчуття, переживання, світосприйняття і світогляд людей.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Белявский И. Г.* Историческая психология. — Одесса, 1991.
2. *Боброва Е. Ю.* Основы исторической психологии. — СПб., 1997.
3. *Коул М.* Культурно-историческая психология. — М., 1997.
4. *Кузнецова Т. В.* Психология культуры. — К., 2006.
5. *Лебедева Н. М.* Введение в этническую и кросскультурную психологию. — М., 1999.
6. *Львовичкіна А. М.* Етнопсихологія. — К., 2002.
7. *Мацумото Д.* Психология и культура. — СПб.; М., 2002.
8. *Пірен М.* Проблеми формування сучасної української еліти // Соціальна психологія. — 2004. — 2(4). — С. 38–48.
9. *Психология: Учебник для гуманитарных вузов / Под ред. В. Н. Дружинина.* — СПб., 2001.
10. *Шкуратов В. А.* Историческая психология. — М., 1997.
11. *Шпет Г. Г.* Введение в этническую психологию. — СПб., 1996.

Додаткова

12. *Барская А. Д.* Особенности мышления гомеровского человека. — (Вестн. МГУ. Сер. 14. Психология.), 1997.
13. *Васильченко О.* Методи психосемантики в дослідженні соціальних уявлень // Соціальна психологія. — 2004. — 2(4). — С. 19–38.
14. *Вернан Ж. П.* Происхождение древнегреческой мысли. — М., 1988.
15. *Гумилев Л. Н.* География этноса в исторический период. — Л., 1990.
16. *Гумилев Л. Н.* История людей и история природы. — М., 1993.
17. *Ильенков Э. В.* Философия и культура. — М., 1991.
18. *Кузнецова Т. В.* Мовленнєвий вимір соціуму // Зб. наук. праць МАУП “Соціологічна наука і освіта в Україні”. — К., 2003. — Вип. 2.
19. *Лосев А. Ф.* Философия, мифология, культура. — М., 1991.
20. *Лосев А. Ф.* Эстетика возрождения. — М., 1982.

21. *Маслоу А.* Психология бытия. — М., 1997.
22. *Менегетти А.* Проект “Человек”. — М., 2001.
23. *Налимов В. В.* В поисках иных смыслов. — М., 1993.
24. *Налимов В. В., Дрогалина Ж. А.* Реальность нереального. — М., 1995.
25. *Образ-смысл* в античной культуре. — Гос. музей изобразительных искусств имени А. С. Пушкина, 1990.
26. *Стефаненко Т. Г.* Этнопсихология. — М., 1999.
27. *Тойнби А. Дж.* Постигание истории. — М., 1991.
28. *Франк С. Л.* Духовные основы общества. — М., 1992.
29. *Франкл В.* Человек в поисках смысла. — М., 1990.
30. *Фромм Э.* Душа человека. — М., 1992.
31. *Хейзинга Й.* Homo Ludens. В тени завтрашнего дня. — М., 1992.
32. *Человек.* Мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии. Древний мир — эпоха просвещения. — М., 1991.
33. *Шапарова Н. С.* Краткая энциклопедия славянской мифологии. — М., 2001.
34. *Экхарт М.* Духовные проповеди и рассуждения. — М., 1991.
35. *Ялом И.* Экзистенциальная психотерапия. — М., 1999.
36. *Ясперс К.* Смысл и назначение истории. — М., 1991.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Психологія культури”	3
Зміст дисципліни “Психологія культури”	4
Питання для самоконтролю	10
Теми контрольних робіт (рефератів)	13
Список літератури	14

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуненко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Г. В. Макуха*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2653

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП